

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list a članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 3112

Čut odgovornosti

Eno najbolj perečih vprašanj našega stanja in istočasno eden izmed najtežjih problemov naše organizacije je učiteljska stalnost. Neštetočrat se je že poudarjalo, kako nujno potrebna bi bila ponovna uvedba učiteljske stalnosti, ker bi to bilo v interesu učiteljevega šolskega in izvenšolskega dela. Ne prihaja pri zadnjem v poštev dejstvo, da bi bilo učiteljsko delo med narodom uspešnejše, ker bi imel učitelj s stalnostjo tudi neko gotovost, da bo lahko deležen sadov svojega dela, pač pa tudi iz razloga, ker bi se ne moglo vršiti z učiteljskimi premeščanji nikake zlorabe po nepoklicanih in neodgovornih faktorjih.

Vprašanje premeščanja ne bi moglo povzročati tako velikih skrbi posameznikom in organizaciji, in tudi ukinjena stalnost se ne bi mogla nikoli izbrbljati v škodo učiteljstva, če bi se zavedali odgovornosti vsi oni, ki imajo, ali bolje rečeno oni, ki si lastijo vpliv na učiteljska premeščanja.

Za vsako delo, ki ga kdo izvrši strovoljno, po lastni iniciativi, na pobudo drugih, ali da je zanj plačan, mora biti zanj tudi odgovoren. Toda tudi samo odgovornost ne zadostuje, marveč mora biti vsakdo vedno pripravljen tudi opravičiti svoj postopek.

Vsakdo, ki se kakorkoli javno udeležuje, bi se moral zavedati svoje moralne dolžnosti, da mora biti vedno in povsod pripravljen zagovarjati vsa svoja dejanja, bodisi pred javnostjo, bodisi pred posameznikom. Dejanja, ki jih ne moremo zagovarjati, ki ne slove na temeljih pravičnosti, niso častna in poštena, kajti čast in poštenje malagata vsakemu človeku, da vrši le to, kar lahko pred vsakomur in povsod zagovarja. Kdor se pregreši proti temu načelu in vrši dejanja, ki jih ne more zagovarjati, dejanja, ki bi se jih pred javnostjo sramoval, ter se zaradi tega skriva s svojo denuncijantsko naravo za drugega, bodisi za oblast ali merodajne činitelje, ta ni poštenjak.

In učiteljska premeščanja? Ravno tu igra veliko vlogo zakulisno delo, kajti mnogi, ki se največ ukvarjajo z učiteljskimi imenovanji in premeščanji, so v to največkrat najmanj poklicani, ker jih ne sili k temu poslu niti službena, niti kakršnakoli druga dolžnost ali potreba. Oni se ukvarjajo s tem poslom zgolj iz egoističnih in lokalnih nagibov, ker iščejo pri vsaki stvari le sebe in svoje lastne koristi, odklanjajo pa za svoje početje vsako odgovornost.

Učitelj, vesten delavec v šoli, marljiv in pravičen pri svojem izvenšolskem delu, mora trpeti, ker je v svoji poštenosti in pravico ljubnosti nehoti prekrizal interese kakega vaškega mogotca. Ker je učitelj pri svojem šolskem delu povsem korekten, nacionalno neporečen, marljiv delavec, tedaj se po redni, torej disciplinsko kazenski poti ne more odstraniti. — Kaj torej? — Poslužiti se intrige! In ljudem, ki poznajo edino svoje lastne koristi, svoje lastne interese, ni nobeno sredstvo prepodlo, prenizkotno, da le skrijejo pri tem svojo osebo, da se le odvali odgovornost na drugega. Tudi izmišljotine pridejo klevetnikom prav, če jim le morejo koristiti pri njihovih nakanah.

Takih metod in načinov se poslužujejo le ljudje, ki jim prav za prav ne pripada nikaka pravica vmeščati se v učiteljske zadeve, a oni si to pravico lastijo, skrivajo se za druge činitelje in odklanjajo vsako odgovornost za nepošteno delo.

Ugotoviti je treba, da je povsem nemogoče, da bi lajki mogli objektivno in pravilno presojeti učiteljske zadeve in pravilno ter brez škode posegati v učiteljska premeščanja. Ker pa si oni vedno bolj prisvajajo te pravice, izpodkopavajo z najrazličnejšimi napačnimi in največkrat tudi tendencioznimi podatki pravilno in zdravo postopanje z učiteljstvom. Na ta način ubijajo voljo do dela in povzročajo tudi odpor pri idealnih konstruktivnih in nacionalnih učiteljih, najboljših šolskih in izvenšolskih delavcih.

Učiteljstvo se ne odteguje, marveč celo samo zahteva, naj se vsaka nepravilnost, nekorektnost, kakor tudi vsak resničen greh učitelja napram obstoječim predpisom ugotovi in kaznuje po disciplinski poti. Toda vedno smo poudarjali in tudi sedaj poudarjamo, da mora učitelj vedeti česa ga obtožuje, vedeti mora, kdo ga obtožuje in imeti mora možnost zagovarjati svoj postopek. Braniti svojo lastno osebo. Le ta način je pravičen in pri tem načinu bi moral nositi vedno neko odgovornost za obtožbo vsakega učitelja, proti kateremu bi se započel disciplinski postopek.

To bo mogoče doseči edino le tedaj, če se popolnoma onemogoči lajiški vpliv na učiteljske zadeve, na nameščanja in premeščanja. Povsem zadostno, najbolj objektivno in pravično nadzorstvo nad učiteljskim delom mora vršiti le prosvetna oblast. Ta ima najboljši pregled vsega učiteljskega dela, bodisi njegovega šolskega ali izvenšolskega. Ker ima natančen pregled, more izvršiti tudi povsem ob-

jektivno presojo in prevzema za to presojo tudi vso odgovornost. Lajki, ki nimajo vpliva v učiteljsko delo, ga ne morejo presojeti in ker niso upravičeni in tudi ker niso zmožni to delo presojeti, mora učiteljstvo njih vmeščanje v učiteljske zadeve najodločneje odkloniti.

Ako se učitelj pregreši proti zakonu, naj ga obtoži oni, ki je v to edino poklican, to je posredni ali neposredni starešina, ki tudi najbolje ve, kaj je učitelj po zakonu dolžan in česa ni dolžan storiti. Je pa nadrejena prosvetna oblast, bodisi sreska ali banovinska tudi dolžna obtožiti vsakega učitelja (ico), ki se proti zakonu pregreši, a istočasno prevzema ta oblast za obtožbo tudi vso moralno odgovornost. Iz tega je razvidno, da je le prosvetna oblast poklicana v to, da presoja, v koliko se učitelj (ica) v posameznih primerih pregreši proti službeni pravičnosti.

Od objektivne presoje vsake najmanjše nekorektnosti, kakor tudi od pravične razsodbe v primerih večjih prestopkov je odvisno, kako se bo učiteljstvo udeleževalo. — Vsakdo lahko greši, predvsem oni, ki dela. Ako bodo učitelji, idealni in požrtvovalni delavci v šoli in med narodom videli, kako pravično se presoja eventualni nenamerni pogrški, se

bodo s še večjim veseljem oprijeli konstruktivnega nacionalnega dela med narodom. Vsaka nepravilnost, vsaka tudi mala nekorektnost v presoji morebitnih pregreh pa ubija voljo do dela tudi v najidealnejših in najpožrtvovalnejših.

Zaradi tega nastane nujna potreba, da bi prosvetna oblast z vsemi razpoložljivimi sredstvi odstranila vse lajiške vplive na presojo učiteljskega šolskega in izvenšolskega dela in s tem onemogočila vpliv na učiteljska premeščanja. Uveljavi naj se načelo: Kdor koga obtožuje, mora prevzeti za obtožbo tudi vso odgovornost.

Kdor želi, da bo učiteljsko delo med narodom napredovalo in ne nazadovalo, mora priznati, da bi moral biti čut odgovornosti najgloblje ukoreninjen pri vseh onih, ki imajo kakršenkoli vpliv na učiteljske zadeve. Stališče učiteljstva pa je, da imej vpliv na učiteljska nameščanja le oni, ki je v to določeno, torej edino prosvetna oblast. Le z uveljavljanjem tega načela in z najstrožjim upoštevanjem čuta odgovornosti pri vseh obtožbah učiteljstva bo mogoče dvigniti službeno in stanovsko moralo med učiteljstvom, dvigniti tudi veselje do vsega učiteljevega dela v šoli in med narodom.

Jugoslovanska državna prosvetna politika

Učiteljstvu je treba dati stalnost in preurediti predpise o nameščanju in premeščanju. — Depolitizacija učiteljstva. — Nujna potreba preureditve disciplinskega postopka, ker je učiteljstvo sedaj zastopano za drugim uradništvom. — Drugi državni prosvetni problemi.

(Drugi govor g. Dragoslava P. Dorđevića, senatorja in bivšega pomočnika prosvetnega ministra, v senatu 24. marca 1934.)

V splošni proračunski debati sem omenjal vzgojni problem s teoretičnega stališča in pokazal na prvo delo, ki ga je treba dovršiti, da se tudi pri nas začne vzgoja izvajati po načrtu in po določenih principih vzgojne vede.

Sedaj mi dovolite, da pokažem na podlagi svojih osebnihkušenj na gotova konkretna vprašanja iz resora ministrstva prosvete. Zadržal se bom pri tem le pri onih vprašanjih, ki se mi dozdevajo najvažnejša.

REFORMA UČNIH METOD IN UČNEGA DUHA.

Že od nekdaj se čuti potreba po neki reformi našega šolstva. Namenoma pravim, neki reformi, ker kakšna naj bo ta reforma, še ni pri nas povsem jasno in precizno ugotovljeno. Vzrok temu je zopet, ker se ni nikdar motrilo stvari z nekega povsem določenega kriterija vzgojne vede.

Da definiram kratko: Reforma vsakega, torej tudi našega šolstva, se lahko nanaša na več področjih, ki so s šolstvom v zvezi. Toda jedro vsega, brez česar nobena reforma nič ne pomenja, je — reforma učne metode in reforma učnega duha.

Učna metoda — je pri pouku vse. Ako je učna metoda dobra, to je, ako je učni postopek, način podajanja nekega predmeta dober, tedaj je uspeh pouka dober. Ako je učna metoda slaba, tedaj je slab tudi uspeh in zaman vse ostalo.

V nadaljnje razlaganje tega vprašanja se ne spuščam, ker je to povsem strokovno vprašanje in ta visoki dom ni nikak pedagoški seminar, da bi se tu spuščali v podrobno razpravljanje pedagoških problemov.

PEDAGOŠKE VADNICE NA FILOZOFSKIH FAKULTETAH.

Reči hočem, da je to akutno vprašanje, ki se bo v praksi rešilo le na ta način, ako se bodo bodoči profesorji srednjih šol pripravljali že na univerzi za svoj učiteljski poklic. Toda ne samo teoretično, temveč tudi praktično v pedagoških vadicah, ki jih bo treba osnovati pri vsaki filozofski fakulteti ravno tako, kot so osnovane vadicne pri učiteljskih šolah za učiteljstvo narodnih šol.

Ako je ves svet spoznal, da mora imeti vsaka medicinska fakulteta tudi fakultetno kliniko, kjer se bodoči zdravniki pod vodstvom svojih profesorjev vadijo v praktični uporabi medicinske vede, ali razumljivejše povedano, kjer se še kot dijaki učijo kako bodo zdravili obolele človeške organizme, ravno tako mora obstojati, naj jo tako imenujem, pedagoška klinika pri vsaki filozofski fakulteti, kjer naj se bodoči zdravniki človeške duše pod vodstvom svojih profesorjev učijo praktično uporabljati pedagoško vedo.

Čudno je, da se je pri nas že davno uvidela potreba, da ne sme nobeden bodoči vaški učitelj iti iz učiteljske šole, preden se ni tudi praktično izveščal za svoj bodoči učiteljski poklic, radi tega že od nekdaj obstojajo pedagoške vadicne pri vseh učiteljskih, a se ni uvidelo potrebe za bodoče profesorje srednjih šol, da bi se že na univerzi tudi praktič-

no pripravili za svoj učiteljski poklic. Kajti naučiti se najvišjih principov in najvišje matematike še ne pomenja biti dober profesor matematike, ki naj, daleč od vsake višje matematike, nauči one male glavice v prvem razredu gimnazije seštevanja in odštevanja navadnih števil!

METODA IN DUH POUKA.

Tu naj postavim dvoje vprašanj: Zakaj ni osnovna šola mučilnica (mislim le na normalne otroke), a zakaj je srednja šola breme in mučenje? Radi tega — povem naj samo glavni vzrok — ker so se učitelji osnovnih šol teoretično in praktično pripravljali za svoj učiteljski poklic, a profesorji srednjih šol se niso pripravljali niti teoretično (pedagoško) niti praktično.

Naj nihče ne misli, da je to radi tega, ker so predmeti v osnovni šoli lažji nego v gimnaziji. V dokaz naj navedem primer iz gimnazije. Predmeti v prvem razredu gimnazije so vsekakor lažji nego predmeti v osmem razredu, pa je kljub temu težje delati z onimi zmešanimi otroki v prvem razredu gimn., nego z onimi dozorelimi mladeniči v osmem razredu gimnazije.

Isti primer je s prvim razredom osnovne šole, ki je za vsakega učitelja najtežji razred. Radi tega se, ako je to mogoče, prepriča vedno starejšim in izkušenim učiteljem ta razred. Pravilo je: čim manjši otroci, tem večji pedagoški problem, čim nižji razred, tem večje pedagoške in učne sposobnosti so potrebne učitelju.

Kar zadeva učnega duha, se v tej smeri dela v splošnem dobro, dasiravno ne na vseh šolah, posebno ne na vseh privatnih. Ta duh mora biti visoko moralen, versko tolerant in jugoslovansko nacionalen.

ZAKON O UREDITVI MINISTRSTVA PROSVETE.

Za načrtno delo in izpopolnjevanje našega šolstva je potrebno čimprej izvršiti organizacijo prosvetne centrale same, to je ministrstva prosvete.

Za tako obširno personalno ministrstvo, ki ima pri tem toliko posla s posebno mobilnim elementom kakor so učitelji, je zelo važno vprašanje razbremenitve ministra samega glede ogromnih personalnih zadev, ki ga absolutno vsega okupirajo. Ne gre tu za razbremenitev vseh vprašanj, marveč samo takih, ki jih povzročajo malenkosti in brezpomembnosti.

Nadalje, gospodje senatorji, je potrebno za tako ministrstvo, ki mora predvsem voditi prosvetno politiko, ali bolje rečeno vzgojno-izobraževalno politiko, ki se mora ukvarjati s pedagoško instruktivnim nadzorstvom nad celokupnim našim šolstvom, ki mora dati iniciativno in stalne direktive v duhu moderne vzgojne vede, je zelo potrebno osnovati nov oddelek, ki se bo bavil izključno le s poukom — od otroških vrtcev do univerz.

Kako je neprikladna in nesodobna notranja ureditev prosvetnega ministrstva, tega pedagoškega ministrstva, se vidi iz dejstva, da sploh ne obstaja pedagoški, to je oddelek za pouk, kot poseben oddelek tega ministrstva.

Ne spuščam se v razglabljanje drugih vprašanj, ki so s tem v zvezi. Pripominjam le, da obstoja pri prosvetnem ministrstvu že od nekdaj načrt zakona o ureditvi tega ministrstva.

UČITELJSKA STALNOST.

Rekel sem, da je razbremenitev ministrstva prosvete od vseh onih mnogoštevilnih brezpomembnosti v zvezi s personalnimi vprašanji, velik problem.

Da se omogoči njega rešitev in da se odzove vsem glasno in stalno ponavljajočim se željam celokupnega učiteljskega stanja in nazadnje, da dobi prosvetni minister dovolj časa za globljo stvarno prosvetno politiko, je potrebno predvsem zagotoviti učiteljstvu stalnost. Ta večna premeščanja 25.000 učiteljev v državi bodo sicer vedno zaslužjevala ministra.

Po nemalih osebnih izkušnjah naj povem nekaj, kar sicer zveni kot paradoks, a ni paradoks: Oni prosvetni minister, ki si bo z zakonom vezal roke v vprašanju učiteljskih premeščanj, bo imel najbolj proste roke glede premeščanj. Ako se z zakonom točno in precizno fiksirajo pogoji, kdaj in zakaj se sme učitelj premeščati, tedaj bo premeščanja v resnici vršil minister, ki bo izvrševal le potrebe službe in zakona, a ne kot se to sedaj godi, da povzroča premeščanja učiteljstva že vsakdo in ves svet. (To seveda še ne pomenja, da bi bilo potrebno izključiti vsako interesiranje senatorjev in narodnih poslancev za ta vprašanja.)

Taka učiteljska stalnost ne pomenja še njihovo nepremestnost iz kakega kraja. Teža niti učitelji sami ne žele. Ta stalnost pomenja le z zakonom točno in podrobno fiksiranje pogojev, kdaj se učitelj sme premeščati in to: po svoji prošnji, po službeni potrebi, radi svoje krivde kazensko in mazadnje po potrebi kake višje nacionalne in državne politike. Ti pogoji smejo biti za učitelje zelo strogi, a bo kljub temu z njimi dosežen smoter.

Pravilna rešitev tega zelo važnega vprašanja bi silno dvignila moralo učiteljstva in bi imela zelo velik vpliv za napredek in uspeh narodnih šol. Nočem iznašati pedagoških, moralnih in političnih razlogov, ki govore za polno rešitev tega vprašanja.

Ako obstoja bojazen, da bi učitelji s stalnostjo isto zlorabljali v politične namene, moram poudariti, da obstoja že v sedanjem zakonu o narodnih šolah možnost, da se to prepreči, § 81. tega zakona se glasi:

»Učitelj je dolžan dati zgled državljanke, verske, politične in kulturne strpnosti. Zato se mora izogibati vseh akcij privatnega in javnega, posebno onih docela političnega značaja, ki ga lahko privedejo do nestrpnosti. Zaradi tega učitelji ne smejo biti člani organizacij, ki so v kateremkoli pogledu škodljive smotru narodnih šol. (§ 1. zak. o nar. šolah.)

§ 1. omenjenega zakona pravi: »Narodne šole so državne ustanove, ki imajo nalogo: da s poukom in vzgojo v duhu državnega in narodnega edinstva in verske strpnosti pripravljajo učence za moralne, vdane in aktivne člane državnega, narodnega in družabnega občestva« itd.

Poglejte, gospodje senatorji, sredstvo in način, da se prepreči kvarna politična akcija učiteljstva, četudi se jim da službena stalnost.

DEPOLITIZACIJA UČITELJSTVA.

Učiteljski stalnosti mora slediti tudi njihova depolitizacija.

Prepričan sem, da se morajo učitelji, ki vodijo v svojem poklicu najvišjo politiko moralnega in nacionalnega izobraževanja naše mladine in našega naroda, v svojem lastnem interesu in v interesu svojega vzvišenega poklica izogibati dnevnemu strankarsko politiki.

Ta dnevna, strankarska politika je iz nacionalnih, državnih in moralnih interesov koristna samo v primeru, ako je na višini, na kateri so učitelji že sedaj pri izvrševanju svojega vzvišenega poklica.

Drugačno sodelovanje učiteljstva v dnevni politiki predstavlja le povod pogostih učiteljskih premeščanj. A od citiranega § 81., do depolitizacije učiteljstva, je samo en korak DISCIPLINSKI ODBOR V PROSVETNEM MINISTRSTVU.

Učiteljski stalnosti mora neizbežno slediti tudi ustanovitev stalnega disciplinskega odbora za presojo učiteljskih pregreškov v prosvetnem ministrstvu. Disciplinski odbor, kakršen je danes, ne ustreza svojemu namenu. To lahko izjavim kot njega triletni predsednik.

Na zadnjem svojem kongresu je učiteljstvo poudarilo zahtevo, naj bi se disciplinski pogrški učiteljstva pretresali pod vodstvom prosvetnega sveta. To bi pomenjalo ustvariti nekaj še slabšega nego je sedaj. Učiteljstvo ne ve, kakšna zmešnjava bi nastala, ako bi te posle poleg mnogih svojih drugih vršil glavni prosvetni svet. (op. uredn.: Samo predsednik discipl. odbora naj bi bil preds. Glav. Prosv. Sveta, tako se je glasil predlog — kakor je nekoč že bilo.)

Sklenjeno je: osnovati v prosvetnem ministrstvu disciplinski odbor, katerega člani ne

bi imeli nikake druge dolžnosti nego to, da raziskujejo učiteljske disciplinske pogoške in da dajejo ministru potrebne predloge za njihove razsodbe. To je potrebno radi tega, ker je delo disciplinskega odbora tako veliko, da se ga more izvršiti samo tedaj, ako so člani disciplinskega odbora oproščeni vsega drugega dela. (Sedaj vršijo ta posel člani, ki so preobremenjeni s svojim ožjim delom zaradi tega opravijo disciplinsko delo le mimogrede, da ne rečem še kaj drugega.)

Pripominjam, da je neobhodno potrebno predpisati poseben postopek za preiskavo in presojanje učiteljskih disciplinskih prestopkov. (Opomba uredn.: Sedanji disciplinski postopek učiteljstva narodnih šol je nemoderen. Učiteljstvo narodnih šol je zapostavljeno za ostalim uradništvom in celo za kateheti narodnih šol, ki imajo moderen disciplinski postopek po uradniškem zakonu. Za učiteljstvo so potrebna tudi posebna prvostopna disciplinska sodišča pri banovinah za manjše zadeve, ker že več let leži nad 600 disciplinskih zadev pri ministru. Poseben, podroben predpis za disciplinski postopek je nujen.)

ŠOLSKO NADZORSTVO.

Šolsko nadzorstvo je neorganizirano, neorientirano, nestrokovno. Ono je brez avtoritete in brez stvarnega vpliva. To poudarja tudi učiteljstvo samo na svojih kongresih. Vzrokov je več, a najglavnejši je, ker se v tem pogledu greši v centralni sami.

Šolsko nadzorstvo, tako kakršno je, je treba odpraviti in ga postaviti na povsem druge temelje. Omenjeni projekt zakona o ureditvi prosvetnega ministristva predvideva tudi rešitev tega vprašanja.

Pripominjam, da je pedagoško inštruktivno nadzorstvo potrebnejše profesorjem srednjih šol nego učiteljstvu osnovnih šol. Med tem pa ga sedaj v srednjih šolah skoro ni.

Podrtavam eno. Obstojati bi smel le enoten šolski sistem: od otroškega vrta do univerze. Eden in enoten šolski organizem zato, da bi se doseglo edinstvo v izvedbi ene in edinstvene duhovne osebnosti gojenčeve. Poudarjajoč ta, v znanosti sprejet princip, predvidevam, da mora biti tudi nadzorstvo eno in enotno organizirano od otroškega vrta do končane srednje šole.

To pomenja: isti funkcionari naj vršijo pedagoško inštruktivno nadzorstvo nad vsemi osnovnimi, meščanskimi, srednjimi in srednjimi strokovnimi šolami.

To radi tega, da bi se zagotovila in kontrolirala enotnost dela v vseh šolah, ker se šole naslanjajo druga na drugo.

Ni vseeno za srednjo šolo, kaj in kako se dela v osnovni šoli, kajti učenci osnovnih šol postanejo dijaki srednjih šol. Ni vseeno za učiteljske šole, kaj se dela v gimnazijah, ker bodo dijaki nižje gimnazije postali dijaki učiteljske šole itd. Učni načrt in vzgojni postopek ene šole se postavlja za pogoj učnega načrta drugih šol. Vzgojni postopek ravno tako. Ni vseeno, ali se bo vzgoja v ožjem smislu vršila na eni šoli drugače nego na drugi, ali pa celo na nasprotn način.

Te neenakosti in nasprotstva, ki v naših šolah obstojajo, imajo najslabši vpliv na gojence. Zato je potrebno poenotiti šolsko nadzorstvo v istih osebah, da bi se na ta način omogočilo ustvariti enotnost v vseh učnih in vzgojnih postopkih v raznih šolah, ki so deli enega in istega šolskega organizma (ustroja).

Jasnije povedano: isti šolski nadzornik, ki mora imeti vse šolske in osebne kvalifikacije za osnovne, meščanske in srednje šole. (Opomba uredn.: Šolsko nadzorstvo narodnih šol so ubile partizanske razmere iz prejšnjih dob in izbiranje nadzornikov po partijskih vidikih, slab položaj v gnotnem oziru in odzvetje kompetence in ingerence v ožjem področju.)

VIŠJA PEDAGOŠKA ŠOLA.

Za višjo pedagoško šolo pravijo, da je osnovana ad hoc in ad hominem. Mislim da to ni točno, pač pa je gotovo, da se ni vedelo kaj se je s to šolo hotelo niti tedaj, ko je bila osnovana, a se tudi danes ne ve, kaj se z njo hoče. Dokaz temu je dejstvo, da se je do sedaj že večkrat poskušalo z izpremembami in celo ukinitvijo.

Prosvetno ministristvo ima mnogo sitnosti z absolventi, ki dovršijo njen višji tečaj. To niso in ne morejo biti učitelji osnovnih šol ter niso in tudi ni treba, da bi bili profesorji srednjih šol.

Višja pedagoška šola, gospodje senatorji, sploh ni pedagoška šola. Ona to ni po vedah, ki se tam predavajo (ker je pedagogika le eden izmed ostalih predmetov), niti po profesorjih (od katerih niti petina ni pedagogov.)

Iz višje pedagoške šole je nastala neke vrste filozofska fakulteta, ali fakulteta druge ali tretje vrste. To radi tega, ker poleg že obstoječih filozofskih fakultet, kjer se dobiva znanost iz prve, a ne iz druge ali tretje roke in katere dajejo toliko kandidatov za profesorje srednjih šol, da morajo po 2 leti čakati na svojo namestitve, zakaj je potem treba snovati še neke druge ali tretje slabše filozofske fakultete?

Poudaril sem, da pedagogiko kot vedo nikar spodrijeti iz univerz, nasprotno, ji je treba dati obeležje centralne naučne stolice na filozofski fakulteti z obzirom na to, da pripravljata filozofska fakulteta poleg samostojne obravnave raznih ved tudi profesorje srednjih šol.

Višjo pedagoško šolo, tako kot je, je treba ukiniti in mesto nje osnovati višjo učiteljsko šolo ali pedagoško akademijo na povsem drugih temeljih in z drugim smotrom. (Op. uredn.: Učiteljstvo je zahtevalo, da so višje pedagoške šole dostopne vsemu učiteljstvu po banovinah, v svrhu poglobitve znanja za delo v šoli in javno delo izven šole ter da se njeni absolventi vračajo narodni šoli, ki potrebuje učiteljstvo z globljo in širšo izobrazbo.)

GLAVNI PROSVETNI SVET.

Glavni prosvetni svet je treba reformirati.

Dokler se končno ne uredi vprašanje učnih knjig, se mora z zakonom, po principu inkompatibilitete preprečiti, da bi bili pisatelji šolskih knjig člani glavnega prosvetnega sveta. Sedaj so z malimi izjemami skoro vsi člani glavnega prosvetnega sveta pisatelji šolskih knjig. To poudarjam iz načelnega razloga. (Opomba uredn.: Kakor smo poučeni načeloma noben avtor ne dobi konkurenčne knjige v oceno in sedanji člani ne ovirajo vprašanja ureditve učnih knjig.)

VPRAŠANJE UČNIH KNJIG.

O potrebi izenačenja učnih knjig se je pri nas govorilo in pisalo mnogo več, nego o marsikaterem drugem šolskem vprašanju. Temu, kar je o tem vprašanju že izrečeno, ni kaj dodati. Tudi ni treba dodajati, ker je to vprašanje že rešeno z dobrim zakonom o učbenikih. Ta zakon je treba samo uveljaviti in stvar bi bila urejena.

Zakon je treba uveljaviti, toda kako?

Jaz trdim, da se to vprašanje še dolgo ne bo rešilo.

In zakaj? Vzrokov je več. Ne bom jih navajal! Poudariti hočem le eno. Ko se govori o učnih knjigah državne izdaje, se mešajo pojmi. Mnogi mislijo, da pomenja državna izdaja učnih knjig tiskanje istih v državni tiskarni, a ker državne tiskarne momentano ne bi mogle tiskati takih množin učnih knjig (govori se o milijonih knjig) pravijo, da je treba odložiti tiskanje učnih knjig v državni izdaji. Toda država bi mogla tiskati svoje izdaje gotovo dobo tudi v privatnih tiskarnah, kot to delajo danes privatniki, pa bi bile to vseeno državne izdaje in državna lastnina.

Pripominjam, da tiskanje učnih knjig v državni izdaji pomenja industrijsko trgovski posel, za katerega bo treba stotine milijonov dinarjev, in ta ogromni posel bo treba organizirati na popolnoma trgovski podlagi in na način, kot se taki trgovski posli vršijo v privatnih podjetjih. Radi tega je treba poleg pedagoške strani tega problema in ogromnega dela, pripraviti vse, kar je trgovsko industrijskega značaja. (Opomba uredn.: Učiteljstvo tudi smatra, da bo monopol iz pedagoškega vidika in drugih — škodljiv.)

REDUKCIJA UČITELJSTVA.

Prepričan sem, da ne bo prišlo do redukcije učiteljstva. Do tega tudi priti ne sme.

Redukcija se lahko izvrši samo tam, kjer je preveč osebja, kjer se morejo gotova dela izvršiti z večjim prizadevanjem tudi z manjšim številom osebja.

Pri prosveti pa je to absolutno nemogoče. Sam gospod minister je omenjal, da imamo več sto razredov in šol brez učiteljstva. Imamo tudi v gimnazijah po 60 in 70 učencev v enem razredu, kar je absolutno škodljivo iz higienskih in pedagoških razlogov. Reduciranje pri takem številu učencev in razredov brez učiteljev bi imelo katastrofalne posledice za pouk. Prihranki pri osebju so mogoči le tam, kjer bi se moglo eno in isto administrativno delo izvršiti v dveh dneh ali v dveh urah s tremi uradniki, ali pa tudi z enim samim, ako nekoliko marljivejše dela ali dela nekoliko dalje časa.

Takih prihrankov ne moremo doseči pri učiteljstvu zaradi posebnega značaja njihovega učnega dela. Zamislite si gimnazijo z 20 razredi. To pomenja, da mora biti zaposlenih od 8. do 9. ure v 20 razredih 20 profesorjev, ker je značaj učnega dela tak, da niti ne more eden profesor poučevati istočasno v 2 ali več razredih, niti ne more istočasno poučevati v istem razredu več profesorjev.

Učiteljskim in profesorskim kandidatom, ki čakajo na svoje namestitve, je treba omogočiti vstop v državno službo. To je treba narediti ne samo radi njih, nego radi pouka samega, ki trpi zaradi velikega pomanjkanja učnih oseb. V prosveti se ne more narediti izmenjav po principu: »Vstani ti, da sedem jaz!«

FILM KOT PROSVETNO SREDSTVO.

Film, kakršen je, predstavlja največje zlo s stališča vzgoje.

Zelo pogosto predstavlja pravo pornografijo in služi direktno razuzdanosti. Mračne kino dvorane so večkrat zastupljevalnice človeških duš, so grobnice moralnih občutkov in zrelega sveta, a kaj šele mladine. 20% filmov ima za vsebino ljubavno razmerje, ki večkrat prehaja do seksualnega stika obeh spolov, kar se skoro povsem na odkrit način razvija pred očmi gledalcev. Morete si torej misliti, kako vpliva to na seksualno že itak živo domišljijo in na seksualno vznemirjeni organizem mladine.

Gospodje senatorji! V neki ženski gimnaziji so našli ljubavna pisma, ki so jih pisale učence četrtega razreda druge drugim. Vsebinska teh pisem je bila taka, da jih ni bilo mogoče prečitati na profesorski konferenci, nego jih je vsaka profesorica prečitala zase. Ta pisma so taka, da se ne morejo prečitati niti v resni moški družbi. A vse te dijakinje so stalno tičale v kinu, kakor je bilo to naknadno ugotovljeno.

Gospodje senatorji! Oni prosvetni minister, ki mu bo uspelo preprečiti širjenje izprinenosti — ne samo mladine, nego celokupnega našega naroda — potom filma, ta človek bo zaslužil, da se mu postavi spomenik, kot branitelju javne morale.

Toda gospodje, jaz mislim, da s tem ne bo nihče uspel, kajti produkcija in trgovina filmov je po vsem svetu v rokah ljudi, ki so brez duše, kadar je treba zaslužiti denar in ki bi sneli tudi zvezde z neba, da bi sebi še nadalje omogočali ropanje ljudskih žepov in človeških duš.

PROSVETNE INSTITUCIJE NAŠE PRESTOLICE.

A sedaj, gospodje senatorji, naj pokažem na neko vprašanje, ki se tiče naše skupne jugoslovanske prestolice.

Predvsem na univerzi v Beogradu ne obstoja fakulteta, ki bi morala obstojati z ozirom na to, ker se vzhodna polovica države, ki ekonomsko gravitira na Beograd, v glavnem bavi s poljedelstvom. Mislim na veterinarsko fakulteto.

Prestolica nima niti visoke trgovske šole, ki bi bila ravno tako potrebna z ozirom na vedno večji razvoj trgovine in industrije v krajih, ki v tem pogledu gravitirajo na Beograd.

Nadalje, gospodje senatorji, ima naša prestolica mnoge druge nujne potrebe. Nivo kulturnega življenja v prestolici je bil pred vojno visok, a danes je znatno višji. In vendar nima naša jugoslovanska prestolica mnogih kulturnih, znanstvenih in umetniških ustanov, ki bi jih morala imeti.

Beograd nima nikakega, kaj šele reprezentativnega poslopja za narodni muzej. To je škoda in sramota ne samo za Beograd, marveč tudi za državo, katere prestolica je.

Beograd nima nikakega poslopja za etnografski muzej in redke in dragocene stvari ležijo zmečkane v zabojih.

Opuščam vprašanje poslopja opere, katerega zidava bi bila danes predraga, pač pa poudarjam, da nima prestolica niti poslopja za narodno biblioteko, ki je največja v državi in ki je radi pomanjkanja prostora izpostavljena največji nevarnosti ognja.

Prestolica nima niti slikarske niti kiparske niti glasbene akademije.

PRORAČUN.

Ako pregleduje človek številke v proračunu, mora občutiti krivico, ki se godi naši skupni prestolici.

Med tem, ko se daje glasbeni in umetniški akademiji v Zagrebu, konzervatoriju in operni šoli v Ljubljani iz državnega proračuna letno 2,652,944 dinarjev in s subvencijami in podporami glasbenim šolam v Ljubljani, Mariboru, Sarajevu, Osijeku, Ptujju in Celju daje skupno 2,832,944 dinarjev letno, se daje glasbeni in umetniški šoli v Beogradu vsega 225.000 dinarjev letne podpore.

Redukcija draginjskih doklad poročenim učiteljicam in samskim s skupnim gospodinjstvom

Dnevno časopisje je objavilo uredbo, na podlagi katere zgubijo poročene uradnice celotno ali delno draginjsko doklado. S to uredbo so najbolj prizadete učiteljice in to iz razloga, ker je med poročenimi uradnicami približno dve tretjini učiteljice.

Prepričani smo, da je ta uredba rezultat težkih finančnih razmer v državi, toda zdejva se nam, da ni pravično, da bi vse breme finančnih težkoč prenašale le poročene uradnice.

Zrtve naj bi prenašali vsi procentualno in progresivno v primeri s svojimi plačami, računajoč pri tem kot enoto eno gospodinjstvo.

Glavni odbor našega združenja bo deloval na to, da se ta uredba spremeni v smislu pravičnejše razdelitve tega bremena.

(Iz »Narodne Prosvete«.)

PRIMERJAVA

o znižanju osebnih drag. doklad poročenih aktivnih uradnic po uredbi z dne 11. aprila 1934.

I.			
Drž. uradnica X. skupine omožena z:			
uradnikom III./1. skupine:			
sta imela skupnih dohodkov v:	po uredbi se jima znižajo prejemki za:	znižanje %	
I. dr. razr. 7120.—	775.—	10.9	
II. " " 6620.—	525.—	7.9	
III. " " 6470.—	425.—	6.6	
uradnikom III./2. skupine:			
I. dr. razr. 6170.—	775.—	12.7	
II. " " 5920.—	525.—	8.8	
III. " " 5870.—	425.—	7.3	
uradnikom IV./1. skupine:			
I. dr. razr. 5620.—	775.—	13.8	
II. " " 5120.—	525.—	10.3	
III. " " 4920.—	425.—	8.6	
uradnikom IV./2. skupine:			
I. dr. razr. 4720.—	775.—	16.5	
II. " " 4220.—	525.—	12.5	
III. " " 4020.—	425.—	10.6	
uradnikom V. skupine:			
I. dr. razr. 4350.—	775.—	18.2	
II. " " 3900.—	525.—	13.4	
III. " " 3650.—	425.—	11.8	
uradnikom VI. skupine:			
I. dr. razr. 3950.—	775.—	19.8	
II. " " 3450.—	525.—	15.4	
III. " " 3250.—	425.—	13.2	
uradnikom VII. skupine:			
I. dr. razr. 3610.—	581.25	16.4	
II. " " 3110.—	393.75	12.7	
III. " " 2910.—	318.75	10.9	
uradnikom VIII. skupine:			
I. dr. razr. 3355.—	581.25	17.6	
II. " " 2855.—	393.75	14.0	
III. " " 2655.—	318.75	12.2	
uradnikom IX. skupine:			
I. dr. razr. 3100.—	581.25	18.7	
II. " " 2600.—	393.75	15.1	75%
III. " " 2400.—	318.75	13.2	

Pripominjam, da je glasbena šola v Zagrebu bila po vojni z nekim posebnim zakonom povišana v akademijo, in isto je tudi primer s konzervatorijem v Ljubljani.

Da ne bo krivega tolmačenja, poudarjam, da je bilo zelo pametno, da so se umetniške potrebe naših mest na tak način podprle. Ne prestanto pa se pojavlja vprašanje, zakaj je v tem pogledu naša prestolica zapostavljena.

Ko se govori o glasbeni akademiji, ki bi jo moral Beograd predvsem dobiti, bi se moglo navesti mnogo razlogov za njeno ustanovitev.

Predvsem, oni del našega jugoslovanskega naroda, kateremu je Beograd ožji kulturni center, stoji visoko v pogledu svoje glasbene nadarjenosti. Najbrže ni nikjer toliko petja, kot ga je v onem delu našega naroda, ki kulturno gravitira na Beograd. Najbrže ni nikogar, pri katerem je glasba biološko zrasla z njim, ki je v pravem pomenu besede vsak svoj dogodek in vsako svojo nezgodo, srečo in nesrečo opeval v pesmi, v pesmi kot poziciji, v pesmi kot melodiji. Naše narodne melodije, posebno one v Južni Srbiji, spadajo v vrsto najlepših narodnih melodij, ki sploh obstojajo. A naš narod je dal tudi na polju umetniške glasbe velika imena.

Živi v svetu, ki mu je glasba intimna življenjska potreba, a mu še danes ni dana možnost, da svoje naravne glasbene talente kultivira na naši glasbeni šoli, na glasbeni akademiji.

Dejstvo je: da se največje glasbene šole, glasbene akademije nahajajo v prestolih vseh držav (dasi morajo biti tudi v drugih večjih centrih) tako je v Evropi, in je tako tudi v vseh sosednjih državah. V Beogradu je okoli 4000 dijakov, ki posečajo dve glasbeni šoli in se učijo glasbe tudi pri privatnih učiteljih.

V Beogradu živi in deluje največje število naših renomiranih glasbenikov.

Čas je, gospodje senatorji, da se naši merodajni faktorji tudi pri nas resno pričnejo baviti s kulturnimi potrebami naše skupne jugoslovanske prestolice.

Mnogo je še drugih problemov iz resora prosvetnega ministristva, o katerih bi morali razpravljati, ker ni časa, jih prepuščam za drugo priliko.

uradnikom X. skupine:			
I. dr. razr. 2900.—	387.50	13.3	
II. " " 2400.—	262.50	10.9	50%
III. " " 2200.—	212.50	9.6	
uradnikom pripravnikom 23./I.			
I. dr. razr. 2975.—	387.50	13.3	
II. " " 2475.—	262.50	10.9	
III. " " 2275.—	212.50	9.6	
uradnikom pripravnikom 23./2.			
I. dr. razr. 2770.—	387.50	13.9	
II. " " 2270.—	157.50	7.1	
III. " " 2070.—	127.50	6.1	
uradnikom pripravnikom 23./3.			
I. dr. razr. 2655.—	387.50	14.6	
II. " " 2155.—	157.50	7.5	
III. " " 2005.—	127.50	6.3	
Po tem načinu priobčimo v prihodnjih številkah še ostale primere za druge skupine. Tu navedemo še primere za enake skupine.			
II.			
Drž. uradnica IX. skupine omožena z:			
uradnikom IX. skupine:			
I. dr. razr. 3300.—	581.25	17.6	
II. " " 2800.—	393.75	14.0	
III. " " 2600.—	318.75	12.2	
III.			
Drž. uradnica VIII. skupine omožena z:			
uradnikom VIII. skupine:			
I. dr. razr. 3810.—	581.25	15.2	
II. " " 3310.—	393.75	11.9	
III. " " 3110.—	318.75	10.2	
IV.			
Drž. uradnica VII. skupine omožena z:			
uradnikom VII. skupine:			
I. dr. razr. 4320.—	581.25	13.5	
II. " " 3820.—	393.75	10.3	
III. " " 3620.—	318.75	8.8	
V.			
Drž. uradnica VI. skupine omožena z:			
uradnikom VI. skupine:			
I. dr. razr. 5000.—	700.—	14.0	
II. " " 4500.—	450.—	10.0	
III. " " 4300.—	350.—	8.0	
VI.			
Drž. uradnica V. skupine omožena z:			
uradnikom V. skupine:			
I. dr. razr. 5800.—	650.—	11.2	
II. " " 5300.—	400.—	7.5	
III. " " 5100.—	300.—	6.0	
IV./2. s IV./2.:			
I. dr. razr. 6540.—	600.—	9.2	
II. " " 6040.—	350.—	5.8	
III. " " 5840.—	250.—	4.3	
VII.			
IV./1. s IV./1.:			
I. dr. razr. 8340.—	500.—	6.0	
II. " " 7840.—	250.—	3.2	
III. " " 7640.—	150.—	2.0	
Drž. pripravnica omož. s pripravnikom 23./2.:			
I. dr. razr. 2640.—	396.—	15.0	
II. " " 2140.—	214.—	10.0	
III. " " 1940.—	194.—	10.0	

Učiteljski dom v Ljubljani

je imel svoj redni letni občni zbor v nedeljo 8. aprila 1934. Vršil se je ob maloštevilni udeležbi v sobi tajništva sekcije JUU za dravsko banovino v Ljubljani.

Načelnikovo poročilo.

Uvodoma je načelnik zadrage tov. Stanko Vrhovec poudarjal, da ni mogoče misliti na zidavo doma vse dotlej, dokler ni vpostavljen likvidnost denarnih zavodov. Nesigurno je tudi izdajati knjige ali zalagati učila, dokler nimamo sigurnih odjemalcev.

Dalje omenja pravila, ki določajo, da bo di 2/3 članov načelstva izven Ljubljane. V resnici pa naj se ves načrt izvede v mestu samem. Mnenja je, naj bodo glavni funkcionarji zadrage v Ljubljani, da lahko izvajajo sklepe sej in občnega zbora. Pravila naj se v tem smislu spremenijo.

Večkrat je tudi že poudaril, da zadruga ne bo mogla uspešno vršiti svoje naloge, dokler ne bo postala zenica vsega organiziranega učiteljstva, ker le tedaj bo imela v njem gmotno podporo.

Ako si je zadruga vzela za svoj cilj zgraditev doma po načrtih, ki so bili predloženi lanskemu občnemu zboru, je treba prej natančno razčistiti posestno stanje zemljišča, podarjenega domu od Učit. tiskarne. Končno želi, da bi moglo novo načelstvo v prihodnjem letu podati veselejšo sliko o napredku zadrage.

Poročilo tajnice.

Tajnica tov. Gizela Ušeničnikova je omenila v svojem poročilu, da šteje zadruga 187 združnikov. Načelstvo je imelo v prošli poslovni dobi 5 sej, katerih so se udeleževali večinoma tudi člani nadzorstva. Obravnavale so se važne zadeve zadrage.

Ker poteče za letošnjim letom triletna poslovna doba načelstva in nadzorstva, navaja v svojem poročilu glavne zadeve, ki so se obravnavale v tem času. Ugotavlja, da se je storilo vse, kar je bilo možno v sedanjih razmerah.

Načelstvo je stopilo v stik z vsemi našimi gospodarskimi ustanovami, da dožene, koliko bi vsaka prispevala za graditev doma. Kasneje je to nalogo prevzel gospodarski svet pri naši stanovski organizaciji. Njemu je načelstvo predložilo izčrpano poročilo, ki naj bi služilo za nameravani učiteljski gospodarski dan.

Med triletno poslovno dobo je likvidiralo »Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam v Ljubljani«. Premožjenje tega društva je pripadlo našemu domu.

V proslavo 25 letnice je Učit. tiskarna podarila našemu domu stavbni prostor na dvorišču svojega poslopja v Frančiškanski ulici. V sporazumu s predsednikom Učit. tiskarne so se naročili že osnovni načrti za zidanje doma. Ker pa še ni ugotovljeno posestno stanje podarjenega stavbišča, prav tako tudi ni še dovolj potrebne gotovine, je ostalo vse za enkrat samo pri načrtih.

Načelstvo je nameravalo prirediti v zvezi in v sporazumu z Učit. domom v Mariboru in Domom učiteljic v Ljubljani loterijo. Ker se odbori niso mogli sporazumeti glede participiranja na čistem dobičku, odnosno na kritju izgube, je načelstvo misel o prireditvi začasno odložilo.

Zemljevidov se proda malo, kljub temu, da je izvrstno učilo in cena nizka.

Na vseh sejah se je vsa leta razmišljalo in razmotiralo, iskalo potov, delalo načrte, vse le, da bi se realizacija Učit. doma približala svojemu cilju. Žal, da se mnogi načrti niso uresničili. Najhuša ovira je sedanja denarna in gospodarska kriza. Treba je čakati, da se razmere zboljšajo in delati v pravcu realizacije načrtov in zaupati na boljšo bodočnost.

Računski zaključek za leto 1933.

Nato je poročal blagajnik tov. Josip Kobal o računskem zaključku za leto 1933. Ker so prejeli združniki z vabilom na občni zbor tudi tiskane računske zaključke, se je omejil pri svojem poročilu le na pojasnjevanje posameznih postavk prometa, računa izgube in dobička ter bilance.

Celokupnega prometa je bilo Din	1.625.960'80
Čisti dobiček je znašal	48.212'61
Naložbe so dale obresti za	42.881'25
Realizacija kuponov 7% invest. posojila	2.317'—
Vseh darov je bilo	11.588'—
Zadružno imetje je naraslo za	55.020'31
Porast imovine zadnjih treh let je znašal	143.429'60

Na koncu leta 1933. je bilo aktivnega imetja:

Gotovina v blagajni	Din 2.210'20
Blago v zalogi	22.031'50
Naložen denar	743.233'—
Gotovina v Ph	109'97
Vrednostni papirji	17.543'—
Deležne-vloge	1.187'50
Premični inventar	406'35

Skupaj Din 786.721'52

Edina pasivna postavka so deleži članov v znesku Din 23.700'—

Poročilo nadzorstva.

Nadzorstvo se je na svoji seji dne 17. marca 1934. prepračilo, da posluje načelstvo uspešno, vsestransko po pravilih in si prizadeva, da bi čimprej prišlo do realizacije Učiteljskega doma. Vse poslovne knjige so v vzornem redu. Računski zaključek se popolnoma ujema s knjigami, prilogami in blagajniškim stanjem. Zato predlaga:

VI. redni občni zbor izvoli odobriti računski zaključek Učiteljskega doma v Ljubljani za poslovno leto 1933. in podeliti načelstvu absolutorijo.

Pri debati o poročilih se je sklenilo: 1. Ponovno naj se pozovejo vsi oni, ki so plačali le del deleža, naj doplačajo še manjkajoči znesek in tako postanejo združniki Učit. doma.

2. Novi odbor naj dokončno uredi posestno stanje podarjenega stavbišča na dvorišču Učit. tiskarne.

Načelnik da vsa poročila na glasovanje. Bila so soglasno sprejeta in odobrena.

Nadaljnji sklepi.

1. Načelstvo Učiteljskega doma naj pošlje vsem sreskim učit. društvom okoliščino in naj jih naprosi, da plačujejo po sklepu banovinske skupščine reden mesečni prispevek po 1 Din od člana. Darujejo naj iz prihrankov v društveni blagajni primeren znesek domu v Ljubljani. Na zborovanjih naj zbirajo od članstva prostovoljne prispevke.

2. Novo izvoljeno načelstvo naj stopi v stik z Domom učiteljic v svrhu skupnega delovanja odnosno združitve, upoštevajoč pri tem želje učiteljic.

Volitve.

Za načelnika zadrage je bil ponovno izvoljen tov. Stanko Vrhovec, šol. upravitelj v Logu pri Brezovici, za namestnika pa Ivan Michler. Ostali člani načelstva so: Lojze Hofbauer, Josip Kobal, Alojzij Kržišnik in Zora Rugelj. V nadzorstvo so bili izvoljeni: Fran Mercina, Matija Pelko in Marija Polakova.

Služajnosti.

Sprejeti so bili nastopni sklepi: 1. Pripadajoči znesek UGP iz čistega dobička za leto 1931. se prepusti Učiteljskemu domu v Mariboru kot brezobrestno posojilo.

2. Ako se posreči združitev doma z Domom učiteljic, naj se načelstvo zopet loti priprav za loterijo, ki naj bi se vršila v zmanjšanem obsegu kot se je prvotno zasnovalo.

3. Ime Učit. dom v Ljubljani naj se izpremeni. Naziv sam naj kaže, da je to dom vsega učiteljstva, organiziranega v JUU - sekciji za dravsko banovino.

4. Občni zbor pooblasti načelstvo, da skuša realizirati misel o Učit. domu. Ako se mu posreči dobiti primerno in reprezentativno stavbo, ki bi se dala brez velikih stroškov prirediti za dom, naj skliče izredni občni zbor, ki naj sklepa o nakupu.

5. Uvede naj se redna članarina za Učiteljski dom.

Zeleč, da bi stvarni in pozitivni sklepi rodili uspeh, zaključil načelnik tov. Vrhovec občni zbor.

K.

Jugosloveni!

Ogromne so žrtve, ki jih leto za letom zahteva jetika med vsemi sloji našega prebivalstva. Našega delavca in kmeta, našega uradnika in trgovca enako ogroža; ni ga stanu, ki bi mu prizanašala. Jetika ne izbira, stari in mladih je enako nevarna, prav posebno pa naši mladini, cvetu in bodočnosti našega naroda. Te žrtve glasno kličejo vsem, ki jim je naložena skrb za ljudsko zdravje, da zbirajo vse sile za težko borbo proti tej najstrašnejši ljudski kuči.

Ogromne pa so tudi naloge, ki čakajo še na rešitev. Lotiti se jih bomo morali čimprej vsi. Ne samo državne in samoupravne zdravstvene oblasti in zavodi, vsi smo poklicani, da pomagamo v tej silni borbi po svojih močeh. Prednjačiti mora privatna iniciativa, ako hočemo v celotni borbi proti tuberkulozi doseči vse to, kar nam je nujno potrebno.

Pouku in propagandi se mora pridružiti organizirana skrb za ogrožene in obolele. Ustanavljati bo treba protituberkulozne dispanzerje po vsej naši domovini, graditi moramo bolnišnice, zdravilišča in okrevališča, da nudimo pomoč našim bratom in sestram v težki bolezni.

Da se vzbudi pravi smisel za protituberkulozno delo, da se to delo v vsej državi uredi po enotnem načrtu, da se znanstveno poglobi in da se za te cilje zainteresira vsa naša jav-

nost, je sklenila Jugoslovenska liga proti tuberkulozi, da priredi s sodelovanjem Jugoslovenskega fitzeološkega društva

prvi jugoslovenski protituberkulozni kongres.

Zato pozivamo in prosimo vso plemenito jugoslovensko javnost, ki ji je pri srcu zdravje naroda, da nudi kongresu vso svojo moralno pomoč, vse pa, ki so za napredek ljudskega zdravja neposredno odgovorni, vabimo, da se kongresa polnoštevilno udeležijo.

Narodna protituberkulozna liga v Ljubljani

PROGRAM KONGRESA.

Kongres ima dva dela — socialno-higienski del in medicinsko-klinični del (za zdravnike).

V socialno-higienskem delu kongresa so sledeča predavanja:

V četrtek dne 10. maja se kongres otvori v zdravilišču Brestovac pri Zagrebu. Obenem se izvrši tudi proslava 25 letnice zdravilišča. Po vstopni ogled sanatorija.

V petek 11. maja se kongres nadaljuje v Ljubljani. Predavanja: Dr. Jordan Stajić — Zakonodajni ukrepi v borbi proti tuberkulozi. Koreferat dr. St. Ivanić, direktor centr. higienskega zavoda v Beogradu — dr. Z. Hahn, direktor SUZOR-a: Socialno zavarovanje v

borbi proti tuberkulozi — dr. Joža Bohinjec: Pota in cilji v borbi proti tuberkulozi.

V soboto, dne 12. maja 1934.: Dr. Ivan Matko — Šola in tuberkuloza; konferenca — delegat JUU Andrej Skulj in dr. V. Savić, šefzdravnik v Topolšici — dr. K. Petrić, direktor Higienskega zavoda: Borba proti tuberkulozi s stališča higienika; dr. J. Prodan, šef protituberkuloznega dispanzerja: Protituberkulozni dispanzer v službi šolske higijene;

dr. J. Ferri, šef dispanzerja Split: Socialno profilaktični rad antituberkuloznih dispanzerjev.

Popoldne: ogled zdravilišča na Golniku. Učiteljstvu, ki se po vseh krajih živahno udejstvuje v protituberkuloznih ligah, najtopleje priporočamo udeležbo na kongresu. Programe kongresa in vse informacije naslovite na: Kongresna pisarna protituberkulozne lige Ljubljana, Miklošičeva cesta 20.

Splošne vesti

JUGOSLOVANSKA DRŽAVNA PROSVETNA POLITIKA.

»Učiteljski tovariš« od dne 12. aprila 1934. prinaša pod gorenjim naslovom »programatični« govor senatorja g. Drag. Dordevića v senatu 22. marca 1934. Senator g. Dordević v svojem govoru deva v nič kar vso jugoslovensko akademsko pedagogiko. Tako na pr. g. Dordević med drugim trdi, da od sedanjih zastopnikov akademske pedagogike v naši državi razen prof. Bazale (Zagreb) — sploh nihče »ne bi mogel voditi te stolice,« češ, da ne premorejo potrebnih znanstvenih vidikov za motritev vzgojstva in da tudi nimajo svetsko razgledanega horizonta. Za pravo organizacijo akademskega študija pedagogike da bi trebalo pripeljati iz tujine enega ali dva renomirana znanstvenika in pedagogičarje — »da bi se zgradba vzgoje že začela dvigati iz temelja in na znanstvenih principih.«

Glade na te pač jako težke očitke, ki tako pavšalno izrečni zadevajo i mene, si dovoljujem ugotoviti le nekoliko dejstev:

V moji knjigi »Kulturna pedagogika« (1927) se nahaja tudi poglavje »o šolski (prosvetni) politiki« (str. 217).

Ped. Zbornik, 1929, prinaša moje poročilo »Pedagoški seminar na ljubljanski univerzi« (Ob desetletnici), ki se končuje z naglašanjem potrebe po — »pedagoškem institutu.«

V Ped. Zborniku, 1929, sem dal natisniti razpravo »Pedagoška izobrazba srednješolskih učiteljev«. A že prej (1923) razpravo »Načelne misli glede izobraževanja osnovnošolskih učiteljev.«

V reviji »Naša doba«, 1930, št. 20 in 21 sem priobčil študijo »O sodobnih nalogah univerze.«

L. 1932. sem objavil knjigo »Osnovna psihologija«, ki je zamišljena kot temelj akademske pedagogike.

»Napredak«, 1934, je v 4. št. pravkar objavil moj članek »Pedagoški instituti« (na naših univerzah).

Pred nekaj letih sem hotel osnovati na ljubljanski univerzi »mladinskošolski institut« ter sem se v ta namen obrnil do različnih faktorjev, tudi do imovitejših privatnikov za denarno podporo — docela brezuspešno.

Dokler še ni bilo »krize«, sem s svojimi slušatelji prav pogostoma prirejal socialno-pedagoške ekskurzije.

Organiziral in vodil sem dobro uspevajočo »ljudsko-visoko šolo«, ki so jo največ pokopale »razmere.«

Ne vem, kolikokrat sem že prošil za potovalno štipendijo v študijske svrhe — brezuspešno. A na svoje stroške sem se večkrat udeležil pedagoških kongresov v inozemstvu.

Sem bil in sem še v duhovnih stikih z naj-reprezentativnejšimi zastopniki znanstvene pedagogike v inozemstvu.

Svoje delo (predavanja in seminarski obrati) na ljubljanski univerzi moram vršiti v tako utesnjeno okoliščinah, da je skoro pravi čudež, če se ni že vohobe ustavilo.

Tudi vse pedagoško udejstvovanje izven univerze se mi snuje v znanstveno ali še boljše rečeno v filozofsko-pedagoškem pravcu (predavanja za javnost, na pr. »o temeljih državljanske vzgoje«, vodstvo Slov. šol. matice).

G. Drag. P. Dordevića doslej še nisem srečal na pedagoškem mejdanu in se v svojem govoru i sam imenuje — »lajkaka.«

Dr. K. Ozvald,

prof. pedagogike na ljubljanski univerzi.

— »Prelom« in poročene učiteljice. Pod tem naslovom smo priobčili v prejšnji številki »Učiteljskega tovariša« poleg ponatisa notice iz »Preloma« tudi stališče sekcije JUU za dravsko banovino. Ker nam je tiskarski škrat pokvaril smisel notice, jo priobčujemo ponovno kot bi se morala glasiti že v pretekli številki: Ker »Prelom« ne popravlja glavnega očitka, ki ga je izrekel z besedami: »Zlasti se to opaža pri poročenih učiteljicah, čijih učenci z uspehi daleč zaostajajo za ono srečno mladino, ki takih učnih moči nima« se ne moremo s popravkom v »Prelomu« zadovoljiti. Bistvo naše obrambe leži v obrambi pred nekvalificiranim javnim ocenjevanjem službenega delovanja poročenih učiteljic, pri čemer ne moremo pristati na nikako izmikanje.

— Širši sestanek članov kluba prijateljev vaške kulture se je vršil 10. aprila 1934. v dvorani OUZD v Ljubljani. Sestanku je prisostvoval načelnik kmetijskega oddelka kr. banke uprave g. ing. J. Zidanšek, ki se je ob svojem uvodnem nagovoru in po prvem referatu prav pohvalno izrazil o delu učiteljstva na kmetijsko-gospodarskem polju in o namestah kluba. Pri popoldanskem delu je nadomestil g. načelnika g. šolski svetnik Krošelj. Sestanku sta prisostvovala tudi zastopnika Zveze kmetijskih fantov in deklet predsednik g. Kronovšek in ing. Stanko Tomšič, ki je tudi referiral. Sestanek je radi treznega in stvarnega poteka in poudarka dela za narod in državo imel pomemben nacionalni značaj. O zborovanju bomo priobčili obširnejše poročilo v eni prihodnjih številki »Učiteljskega tovariša« in »Prosvetete.«

— Glavno poverjenstvo F. L. J. N. Kakor znano je jugoslovensko učiteljstvo letovalo skozi več let ob morju in sicer na Bolu in v

Velaluki. Na kongresu bivšega Učit. Fer. Saveza 1. avgusta 1932. v Velaluki so bila sprejeta nova pravila sedanje organizacije: Fer. letov. jugoslov. učiteljev (F. L. J. U.) in odobrena od Min. prosvete P. br. 17.976 z dne 19. junija 1933. Naša nova organizacija bo zopet zastavila vse svoje sile, da tudi v nadaljnjih velikih počitnicah nudi učiteljstvu letovanje in ekskurzije pod najugodnejšimi finančnimi pogoji. — Za te velike počitnice bo glavno poverjenstvo uredilo novo kolonijo s samostojno ekonomijo v Igalu, 2 km od Ercegnovega v naši večno lepi Boki Kotorski. Kolonija bo nastanjena v dveh privatnih zgradbah. Cena za letovanje od 5. julija do 5. avg. t. l. (radi sokolskega izleta v Sarajevu): Stari člani (oni, ki so že letovali v prejšnji koloniji v Velaluki) plačajo: letna članarina Din 20'—, kol. fond Din 50'—, za stan in hrano 30 dni Din 680'—, skupaj Din 750'—, novi člani pa plačajo vstevši pristopnino, članarino, kolonijalni fond, stan in hrano Din 800'—, za časa letovanja bo vodstvo kolonije prirejalo razne ekskurzije kakor v bajno-lepi zgodovinski Dubrovnik, Kotor, Cetinje in drugim ob minimalnih stroških. — Ker je število kolonistov točno omejeno, vabim vse tovariše in tovarišice, da hite s prijavi. Po prejemu priglasila prejme vsak priglasenec ček, s katerim vplača do 1. junija polovico zneska, po prihodu v kolonijo pa ostali znesek. V privatnih zgradbah bodo železne postelje s slamnjačami kot najboljšo sredstvo proti raznim neprijetnim živalskim gostom. — Za vse eventualne informacije sem na razpolago proti priložiti znamke za odgovor. — Na željo pošljem naša nova pravila po malenkostni ceni Din 1'— za komad. — Vse ostale podrobnosti slede v našem stanovskem listu in v dnevnikih! — Za F. L. J. U.: Slavko Mrovlje, učitelj, glavni poverjenik in poverjenik za dravsko banovino, Slovenjgradec.

— Odsek brezposelnih učiteljskih abiturientov se zahvaljuje sledečim sreskim društvom, ki so že sklenila plačevati mesečni prispevek Din 1'— za podporo brezposelnim abiturientom: kamniškemu, novomeškemu, ormoškemu, slovenjgraškemu, ljubljanskemu okoliškemu društvom, brežiškemu, ptujskemu, radovljškemu ter društvu v Murski Soboti.

PRVI DELNI RISARSKI TEČAJ ZA STROKOVNO IZOBRAZBO UČITELJEV NA STROKOVNIH NADALJEVALNIH ŠOLAH.

Kraljevska banska uprava razglašala pod VIII. No. 2191/1 z dne 6. IV. 1934., da se bo vršil na tehniški srednji šoli v Ljubljani prvi delni risarski tečaj za učitelje na strokovnih nadaljevalnih šolah. Ta risarski tečaj se bo vršil od 2. julija do incl. 25. avgusta tek. leta.

Število udeležencev za ta tečaj je določeno na 30. K tečaju se pripuščajo učiteljice, ki so usposobljeni za osnovne in meščanske šole. Prednost imajo učiteljice, ki že poučujejo na trgovskih in obrtnih nadaljevalnih šolah. Prošnje, kolkovane s 5 Din kolkom, naj se naslovijo na kraljevsko bansko upravo, oddelek za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Šolska vodstva naj poročajo ob predložitvi prošnje, koliko učiteljev na zavodu je usposobljenih za pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah, iz katere skupine in kateri prošilci so že zaposleni na trgovski odnosno obrtni nadaljevalni šoli. Prošnje je vložiti pravočasno, tako, da dosepejo na kraljevsko bansko upravo najkasneje do 20. junija t. l. Kdor od prijaviteljenih kandidatov je sprejet, se bo po 20. juniju t. l. objavilo v dnevnikih, odnosno v Učiteljskem strokovnem glasilu.

— Priznanje za delo med narodom. Občinski odbor v Šent Lambertu je za velike zasluge izvolil za častno občanko tovarišico Menaše Heleno, učiteljico v Sostrem. Iskreno čestitamo!

— Šolske ekskurzije in izletji pravočasno prihajanje na vlak. Odprava šolskih ekskurzij in izletov se vrši s transportnimi registri, kar zahteva daljšo zaposlitev uradnika potniške blagajne. Da se bodo mogle vršiti šolske ekskurzije in izletji v redu in brez ovir, naj se ravnanje vodje izletov točno po nastopnih navodilih:

1. Voditelji(-ice) šolskih ekskurzij in izletov morajo priti k odpravi pri potniški blagajni najmanj pol ure pred redovitim odhodom potniškega vlaka.

2. Voditelj(-ica) ekskurzije in izleta mora uradniku potniške blagajne točno označiti število udeležencev in imeti denar za vozarino pripravljen.

2. Udeleženci šolskih ekskurzij in izletov se smejo zbirati pred postajnim poslopjem le pol ure pred odhodom vlaka. Vodja ekskurzije poskrbi za nadzorstvo zbirajoče se mladine.

4. Udeleženci ekskurzije in izleta naj odhajajo skupno na peron in na vlak vedno pod nadzorstvom voditelja(-ice) ekskurzije in izleta.

— Učiteljska počitniška kolonija na morju. Učiteljsko društvo za mesto Zagreb in okolico priredi meseca avgusta počitniško kolonijo za učiteljstvo v Selcah v Hrv. Primorju. Za vso oskrbo v tej koloniji se plača tedensko

Din 230.— Kdor želi posebno stanovanje, plača dnevno 10—15 Din več. — Kdor bi želel iti v to kolonijo, naj se javi čim prej na naslov: Franjo Hangija, učitelj v Zagrebu, šola v Varšavski ulici.

Cenjene šolske uprave, katere nameravajo napraviti šolske majske izlete v našo belo Ljubljano, naproša

AUTOMATIČNI BUFFET »D A J - D A M«
na Aleksandrovi cesti,

maj ne pozabijo posetiti istega s svojimi malčki, ki postreže z vsem primernim po izredno nizkih cenah od 1 Din do 3 Din.

— Počitniški samozobrazovalni tečajji sekcije JUU za savsko banovino. V mesecu juliju in avgustu priredi zagrebška sekcija JUU tri samozobrazovalne tečaje in sicer praktični pedagoški, glasbeni v Zagrebu in tečaj delovne pedagogike s posebnim oziranjem na risanje in modeliranje bo v Novom Vinodolskem v Hrvatskem Primorju. V Crikvenici bo tečaj sokolske telovadbe. Tečajji se bodo vršili v juliju in avgustu. Taksa za tečaj znaša za vsakega udeleženca Din 300.— Prijave je pošiljati na Sekcijo JUU Zagreb, Trg kralja Aleksandra 4.

— Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine ima svoj izredni občni zbor v soboto, dne 28. aprila t. l. ob 19. uri 30 min. v gostilni Birk Josip, Borštnikov trg št. 2 v Ljubljani. Dnevni red: 1. Določitev sprejemnih pogojev in višine prispevkov za osebe, stare nad 45 let (§ 4 društvenih pravil). 2. Ustanovitev zadruge »Počitniški dom«. V primeru nesklepčnosti se bo vršil pol ure pozneje istotam z istim dnevnim redom nov izredni občni zbor, ki bo sklepal veljavno neglede na število prisotnih članov.

KAPE JADRANSKE STRAŽE.

Mnogo Podmladkov Jadranske straže se je pri sekciji PJS zanimalo za mornariške čepice in kape JS. Sekcija opozarja poverjenosti PJS in šolska upraviteljstva, da so Podmladkom sedaj na razpolago lične okrogle mornariške čepice za mlade stražarje in stražarice kot tudi kape za odrasle Podmladkarje. Slednje so enake kapam članov JS. Enake kape imajo odrasle Podmladkarice. Mornariške čepice bele ali modre barve stanejo 25 Din, kape JS za Podmladkarje oz. Podmladkarice 45 Din franco Ljubljana. Naročila z navedbo velikosti glave in barve čepice oz. kape, naj se naslovi na sekcijo PJS pri kralj. banki upravi v Ljubljani.

Predpisana je sedaj uniforma JS kot tudi uniforma za njen Podmladek. Naš list bo v prihodnji številki objavil natančen opis uniforme, mladinski listi pa bodo v mayski številki priobčili tudi slike uniforme. Obleka je uporabna za vsak dan in si jo bo nabavil lahko vsakdo, ki se to pomlad nanovo obleče. Skrbimo, da bo vsak Podmladkar in vsaka Podmladkarica nosil čepico PJS z napisom »Jadranska straža« in našo trobojnico, in ne kot doslej marsikje s tujimi napismi ter da bo do kongresa JS v prihodnjem letu večina članov in članic PJS uniformirana! Tudi za člane in članice je uniforma enostavna učinkovita in cenena.

— Boč se že močno pripravlja na sprejem obilnih šolskih in drugih izletov. Vesna ga je letos kaj rano ovenčala z dehtečimi planinskimi cvetkami, prostrane trate, sploh zelenje krog starodavne gorske cerkvice sv. Miklavža pa so prav v letnem obratu. Zato vljudno vabimo vse p. n. uprave šol, učiteljsvo, učence in dijake na okrepilni pohod in ringaraja v okrilje prelepega vzhodnega Triglava.

Osebnne zadeve

—i Prevedeni v IX. skupino so: Neržima Marija iz Velike Doline (Krško), Pogačnik Milan iz Zg. Tuhinja (Kamnik), Pirc Milena iz Senčurja (Kranj).

Učiteljski pravnik

—§ Ima učitelj osnovne šole dodeljen na mešč. šolo, poročen z učiteljico osn. šole — pravico do druž. stanovanja in kuriva. Ako ne — ima li žena? G. E.

Za navedeni primer prihaja v poštev tolačenje § 30 finančnega zakona 1933/34 po ministrstvu prosvete P. br. 12.723 z dne 23. 5. 1933 (okrožnica kralj. ban. uprave IV. No. 8934/1 z dne 14. 6. 1933) v točkah 3 in 4, ki se glasita:

3. Učiteljski pari, ako službujeta mož in žena na dveh raznih krajih, pa živita v istem kraju, imajo pravico na samo eno stanovanje; odnosno stanarino.

4. Učiteljica poročena z učiteljem, dodeljenim na delo pri ministrstvu prosvete ali kraljevski banki upravi, ima pravico na stanovanje, odnosno stanarino, ker mož iste ne prejema.

Ker je v tem primeru učiteljski par po točki 3. ki službuje na dveh krajih, pa živi v istem kraju, ima pravico samo na eno stanarino in kurivo. Mož pa je dodeljen na meščansko šolo in ne sprejema stanarine, ima po analogiji točke 4 ministrskega razpisa žena, učiteljica pravico na stanovanje odnosno stanarino in kurivo.

Mladinska matca

—mm Knjige, ki jih dobijo letos člani Mladinske matice:

1. Kresnice VII. s prispevki otrok. Vsi spisi kakor tudi vse ilustracije so delo otrok samih. Zastopane bodo po večini osnovne šole.

2. France Bevč: Poglavci. Ta lepa mladinska socialna povest izide z ilustracijami Ksenije Prunkove.

3. Edo Kardelj: Potovanje skozi čas. Zanimivo delo o razvoju kulture.

4. Edo Deržaj: Kapljice. Slikanica v štiri-barvnem tisku z besedilom Anice Černejeve.

Iz uprave, Peta številka »Našega roda« je pošla. To v vednost vsem onim, ki so številko naknadno še naročili.

Beograjska »Pravda« od 5. t. m. je prinesla prevod Bevčove pravljice »O čudni živalci in čudežni palici«, ki je izšla v letošnjem »Našem rodu«. Delo je prevedel Gvido Tartalja.

Šolski radio

—r Ali ste že naročili »Naš val«, novo ilustrirano revijo, ki izhaja vsako soboto? Revija je bogato ilustrirana in prinaša poleg vseh svetovnih programov tudi zanimive razprave iz radiofonije ter obrazlogo ljubljanskih oddaj. List stane mesečno Din 12.—, četrtletno Din 36.— in vam je neobhodno potreben za orientacijo pri šolskem radiu glede oddaj, ki jih hočete predvajati za ljudstvo in za vaš pouk in zabavo doma. Programi so jako pregledni in lepo urejeni. Uprava je v Ljubljani, Gajeva ulica.

—r XXVII. teden. V torek 24. aprila bo predaval g. dr. Lavo Čermelj: Naša mladina pod Italijo. Malokje je na razmeroma majhnem ozemlju toliko pestrosti in toliko lepote kakor v onem delu naše zemlje, ki je bila priključena k Italiji in ki se razteza ob Soči in severnem Jadranu od Rezijanske vode pod Kaminom do skromne Rečine pri Sušaku. To zemljo je zadelo kruta naloga, da tvori mejo med dvema državama, mejo, ki reže v naše živo meso.

Na severu se dvigajo ponosni, s snegom pokriti velikani Julijskih Alp, med njimi kraljevski Triglav. Tam izvira »ponosna hči planin« — Soča, tam je kraljestvo Zlatoroga. Vsi vrhovi, vsi prelazi in vse planine pričajo o našem rodu, ki biva tam že stoletja in stoletja.

Na jugu pa se razteza ob obali, ovenčani z zelenimi vinogradi in oljčnimi gaji, neskončno morje, na katerem plovejo bela jadra naših ribičkih ladij. Tu je ob izlivu Timave domovina lepe Vide, tu je pod Učko niz prekrasnih morskih letovišč: Opatija, Lovran, Ika. Tu sta tudi obe naši najbolj naravni okni v svet: Trst in Reka.

Med visokim gorskim svetom in sinjim morjem pa se vrstijo z gozdovi pokrite planote, slikovita brda, sončna vipavska dolina in kršni Kras s svojimi podzemeljskimi krasotami.

To je zemlja, ki je radi njene lepote nikdar ne pozabiš, zemlja, ki te vabi in priklanja nase.

Toda zaman iščeš sedaj na tej zemlji izraz veselja, odmev sreče in zadovoljstva. Zaman ga iščeš celo na obrazih mladine, zaman ga iščeš v očeh dečkov in deklic. Naš narod ob Soči in pod Učko tarejo najtežje gospodarske skrbi: beda in lakota gledata ne samo iz revne bajtarske kočice in iz skromnega delavskega stanovanja, temveč že skozi okna še pred kratkim ponosnih kmetskih hiš. Toda gospodarske skrbi bi se še prenesle, huje kakor gospodarske nepravilne jih tare kruto tuje gospodstvo in pod njegovo silo ječi tudi vsa mladina. Tujec je zatrl v njej vse ono, kar je ravno mladinsko in do česar ima mladina pravico. Uničil je v naših otrocih vero v lepo in dobro, uničil je v njih ljubezen do družine in do roda, vsejal je v njihova srca mržnjo in sovraštvo do jezika, v katerem jih je uspala njihova mati, pretrgal je vse nežne vezi, ki so vezale otroka z očetom in brati.

Ze s tretjim letom mora slovenski otrok v italijanski otroški vrtec nato pa v šolo kjer stoji učitelj, ki ne razume njegovega jezika. Ves izvenšolski čas pa mora preživeti pod okriljem fašističnih organizacij: dečki med balili, deklice med malimi Italijankami. Po dovršeni ljudski šoli pa se morajo dečki vpisati v fašistično mladinsko predstražo, deklice pa postanejo mlade Italijanke.

Fašistični režim nadzoruje sleherni njihov korak. Nimajo ne knjižnic, ne pevskih, ne izobraževalnih društev. Zabranjeno jim je celo nedolžno fantovsko petje po vaseh.

Usoda naše mladine pod Italijo ni različna od usode nekdanjih janičarjev, je pa

tem hujša, ker morajo njihovi starši gledati, kako se jim otroci s silo odtujujejo in morajo to nečloveško postopanje še hvaliti in zanje plačevati.

V petek 27. aprila bo nastopil mladinski pevski zbor licejske osnovne šole v Ljubljani. Spored:

I. Povezan šopek domačih pesmic:

1. Grbec: Greje in se smeje.
2. C. Pregelj: Cerkvica.
3. Po Fran Gerbiču: Čebelar.
4. Narodna: Oj, lepo je res na deželi.
5. Narodna: Je bela cesta vglajena.
6. Narodna: Veseli pastir.

II. Marija Grošljeva: Igrica v otroški sobici. Ančka Pomarančka, Nadka Čokoladka in stričnik Nebotičnik.

Stanovska organizacija JUU

Iz sekcije

—s Klub prijateljev vaše kulture. Prijave: Anton Medveš, učit., Čadreže; Kavčič Drago, š. u., Zabnica; Trobiš Stefan, š. u., Komenda; Ela Rott, učit., Rečica ob Savinji; Škafar Ivan, učit., Tomišelj; Toni Justa, učit., Homec; Pipa Rudolf, š. u., Šmarjeta; Vida Štrukelj, učit., Polhov Gradec; Ljubič Matko, š. u., Podzemelj; Lovšin Lojze, š. u., Braslovec; Vauda Mirko, š. u., Šmarjeta ob Pesnici; Štuhec Jakob, š. u., Sv. Ana v Sl. goricah; Svetina Vladimir, učit., Brdo; Dolenc Stan-ko, š. u., Rožni dol; Tomšič Janez, učitelj, Hrušica.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 6

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

JAVNA KUHINJA V DELAVSKI ZBORNICI

največja menza v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22, nudi svežo, okusno in zadostno hrano. Za večje skupine izredno nizke cene.

DVE MODERNI SPALNICI

kavkaški oroh, vezani (šperani), proda Vurnik Ignacij, mizarstvo, Vižmarje 36, pred tovarno Hribernik.

Celotna izdaja zbranih spisov za mladino je izšla

ENGELBERT L. GANGL:

MOJA POT

v 10 knjigah po 10 tiskovnih pol. Cena v platno vezani knjigi je 42 Din, vsej zbirki 320 Din, ali v 12 mesečnih brokih po 32 Din. — Naročite takoj!

ZAHTEVAJTE PROSPEKT!

KNJIGARNA »UČITELJSKE TISKARNE« V LJUBLJANI
Frančiškanska ulica št. 6
Podružnica v Mariboru, Tyrševa ulica št. 44

Za dame

elegantne damske plašče in kostume, od cenejšega do finega, izgotavljamo po meri

Za gospode

vsakovrstne obleke in površne suknje po meri, že od nizkih cen navzgor

Za dame in gospode

vsa sportna oblačila kakor: trenčkoti, dežni plašči, pumparice, vsakovrstne specialne jopiče za sport, ter vsa smučarska oblačila

Za deco

plaščki

K. PUČNIK

Šelenburgova ulica št. 1 nasproti kavarne »Zvezda«
Za cenjeno učiteljsvo znatno nižje cene in ugodnosti odplačevanja!

Gostilna Ražem
Ljubljana
na Žabjaku št. 3

Točijo se pristna štajerska, dolenska in dalmatinska vina. - Primorska kuhinja. Vsak četrtek, petek in nedeljo sveže morske ribe

Priporočamo trdke, ki inserirajo v našem glasilu!

KDOR OGLAŠUJE
TA NAPREDUJE!

Avgust Agnola
LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 10.
Telefon 2478.

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal in šip. Kompletna oprema za restavracije, hotele, gostilne, kavarne in bare ter za splošno gospodinjstvo. **Luksuzni predmeti.**

RESTAVRACIJA
NOVI SVET

LJUBLJANA
GOSPOŠVETSKA CESTA 14

Priznana dobra kuhinja, posebna soba za sestanke; sprejema naročila za skupne obede po zmernih cenah. Postrežba točna in solidna.

Šolske knjige

za vse kategorije šol in po najnovejših izdajah

šolske zvezke

vsakovrstne, za šolo in domače vaje

šolske potrebščine

za vse mogoče šolske zahteve

Vam nudi vedno

KNJIGARNA »UČITELJSKE TISKARNE«

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6 — MARIBOR, TYRŠEVA ULICA 44